

مفاهیم تداعی کننده ایمان، شهود و عشق، عقل و عقلانیت

مفهوم «دین» ما را به یاد «ایمان» می اندازد و مفهوم «عرفان»، «شهود و عشق» را تداعی می کند، مفهوم «فلسفه» نیز با «عقل» و «عقلانیت» گره خورده است.

❖ معمولاً از فیلسوفان به عنوان مهم ترین مدافعان عقل یاد میکنند.

وجه تمایز انسان از حیوان از نظر فلسفه:

فلاسفه وجه تمایز انسان از حیوان را همین عقل می دانند و معتقدند که منظور ارسطو از ناطق، وقتی که انسان را به «حیوان ناطق» تعریف می کند، همان «عقل» است. تاریخ فلسفه با تاریخ عقل نیز پیوندی ناگسستنی دارد و تحولات معنا و محدوده عقل، با تحولات فلسفه گره خورده است.

تعریف عقل:

عقل توانمندی ای است که به کمک آن استدلال می کنیم و از این طریق به دانش ها و حقایق دست می یابیم. (این تعریف که می توان آن را جامع ترین تعریف ها به شمار آورد، عموم استدلال ها، اعم از تجربی، ریاضی، فلسفی، کلامی، فقهی، اخلاقی و حقوقی را که در حوزه عقل نظری و عقل عملی قرار دارند فرا می گیرد و شامل می شود).

تواناییهای عقل:

- 1- استدلال می کند.
- 2- می تواند دریابد که چه چیزهایی هست و چه چیزهایی نیست.
- 3- می تواند بفهمد که کدام کار خوب است و باید انجام دهد و کدام بد است و نباید انجام دهد.
- 4- می تواند پی برد که کدام سخن درست و کدام نادرست است.
- 5- کدام رفتار پسندیده و کدام ناپسند است.

توانمندیهای عقل کودکان از نظر فیلسوفان:

از نظر فیلسوفان، توانمندی عقل در کودک به صورت بالقوه است؛ با تربیت و تمرین به فعلیت میرسد و تقویت می شود و به همین سبب، در افراد مختلف، متفاوت است. برخی از انسانها قدرت عقلی بیشتر و بعضی قدرت عقلی کمتری دارند.

مصداق وجودی عقل:

کاربرد دیگر عقل در فلسفه برای موجوداتی است که از ماده و جسم مجردند و در قید زمان و مکان نیستند. این موجودات در افعال خود به ابزار مادی هم نیاز ندارند. بسیاری از فلاسفه معتقدند که علاوه بر عالم طبیعت، عوالم دیگری هم وجود دارد که با حواس ظاهری نمی توان آنها را درک کرد.

❖ یکی از این عوالم، «عالم عقل» است.

فیلسوفان وجود موجودات عقلانی را اثبات می کنند که از آنها در کتاب های آسمانی نیز یاد شده است. فیلسوفان الهی میگویند بسیاری از فرشتگان که در کتاب های آسمانی، از جمله قرآن کریم، از آنها یاد شده است، همین موجودات عقلانی، یعنی موجودات مجرد از ماده و جسم اند که فیلسوفان با دلیل و برهان وجود آنها را اثبات می کنند.

آنان معتقدند که علم موجودات معقول، از طریق استدلال و کنار هم گذاشتن مفاهیم نیست بلکه عقول (فرشتگان)، حقایق اشیا را «شهود» می کنند و به مفاهیم و استدلال مفهومی نیاز ندارند.

رابطه روح انسانی و شهود:

فلاسفه الهی همچنین معتقدند که روح هر انسانی نیز استعداد رسیدن به چنین مرتبه ای از عقل را دارد؛ یعنی می تواند با تهذیب نفس به مرتبه ای برسد که کاملاً از ماده و جسم مجرد باشد و در عین حال که از قوه استدلال برخوردار است، همچون عقول، بسیاری از حقایق را شهود کند.